

VĚDECKÉ ZÁKLADY POZNÁVACÍ ČINNOSTI KSČ V ARMÁDĚ

Vědeckopopulární monografie Adolfa Grätzera „Vědecké základy poznávací činnosti KSČ v armádě“ je první ucelenou a rozsáhlejší prací, která řeší jeden z nejzávažnějších vědeckých problémů současné vojenské teorie a praxe, problém metodologie vědeckého poznání ve specifických podmínkách Československé lidové armády. Předností publikace je ve srovnání s obdobnými překladovými pracemi její těsná spjatost s konkrétními podmínkami u jednotek a útvarů ČSLA.

Monografie je rozčleněna do pěti kapitol, které přehledně, srozumitelně a argumentovaně objasňují nejzávažnější obecné a zvláštní, subjektivní a objektivní, teoretické, metodologické a praktické otázky poznávací činnosti KSČ v armádě.

V první, vstupní kapitole „Místo poznávací činnosti Komunistické strany v Československé lidové armádě“ je analyzována poznávací činnost strany jako ucelený systém a dále je zde vymezeno místo velitelských, politických orgánů a stranických organizací v poznávací činnosti strany.

Druhá kapitola „Teoreticko-metodologické otázky poznávací činnosti strany v Československé lidové armádě“ objasňuje vztah objektu poznání, vědecké teorie a metodologie. Autor také zdůvodňuje relativnost rozporu mezi teorií a metodologií a vymezuje obsah metodologie vojenské teorie a praxe. To umožňuje vymezení a analýzu teoretických a metodologických východisek poznávací činnosti marxisticko-leninské strany v socialistické armádě. Autor věnuje zvláštní pozornost teoretickým a metodologickým východiskům filozofickým, sociálně politickým, politicko-ekonomickým, dále pak východiskům formulovaným marxisticko-leninským učením o válce a armádě a teorií výstavby strany.

Podnětná a zajímavá je pasáž věnovaná úloze matematických metod v poznávací činnosti strany. Autor po vzoru využívání matematické statistiky v dílech klasiků marxismu-leninismu ukazuje přednosti matematických metod, ale také jejich hranice použitelnosti a v neposlední míře i možná „úskalí“ při jejich aplikaci na jevy a procesy společenské. Varuje před „hrou s čísly“ a zdůrazňuje dialektické sepětí ontologické a gnozeologické stránky aplikace matematických metod ve společenském poznání.

Zvláštní pozornost v práci věnuje metodologickému významu „Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. sjezdu KSČ“ v poznávací činnosti strany. Autor na základě zevrubné analýzy tohoto významného dokumentu vyvozuje jeho aktuálnost pro současnost.

V závěru kapitoly objasňuje význam metodologických principů a způsob jejich uplatňování v poznávací činnosti strany v Československé lidové armádě. Autor konkretizuje filozofické principy komunistické stranickosti, objektivnosti, komplexnosti, konkrétně historického přístupu a jednoty teorie a praxe na podmínky poznávací činnosti strany v podmínkách jednotek a útvarů ČSLA.

Ve třetí kapitole „Společenskovo vědní poznání jako součást poznávací činnosti komunistické strany v Československé lidové armádě“ vymezuje vědu jako systém, její strukturu, funkce a sepětí se společenskovo vědní výzkumnou činností v ČSLA. Zvláště přínosný je přehled aktuálních požadavků na společenskovo vědní výzkumnou činnost v ČSLA. Autor také uvádí postup jejich řešení v pasáži věnované dialekticko-logické struktuře společenskovo vědního poznání v ČSLA. Analyzuje empirickou a teoretickou rovinu vojenskovo vědního poznání a jejich historicko-logickou a strukturně funkcionální stránku.

Zvláštní pasáž v monografii věnuje významu systémového přístupu ke zkoumání společenských jevů a procesů. Po vymezení pojmů systém a klasifikace systémů (autor rozlišuje materiálně věcné systémy, systémy-procesy a systémy-řízení) analyzuje předpoklady, o které se opírá systémové zkoumání společenských jevů a procesů, spjatých s činností strany a stranickopolitickou prací v Československé lidové armádě.

V závěru kapitoly vymezuje místo sociologické analýzy a výzkumu veřejného mínění ve společenskovo vědním poznání.

Čtvrtá kapitola „Systém vědeckých metod v poznávací činnosti strany“ je věnována jednak významu zákonů a kategorií dialektického materialismu pro vědecké poznání a jednak speciálním metodám poznávací činnosti. Zvláštní pozornost autor věnuje využití párových kategorií obecného a jedinečného, objektu a subjektu, podstaty a jevu, příčiny a účinku, nutnosti a nahodilosti v poznávací činnosti strany v socialistické armádě.

V pasáži, která objasňuje význam a mís-

to experimentu v poznávací činnosti komunistické strany v socialistické armádě, autor objasňuje nejdříve filozofii této metody, její přednosti, ale i hranice použitelnosti. Ukazuje na protikladnost aplikace této metody v armádách socialistických a buržoazních, zvláště pak upozorňuje na mravní zodpovědnost za její používání.

Pozornost také věnuje obsahové analýze, jako významnému nástroji k získávání empirických poznatků, které „...umožňují odhalovat nové zákonitosti a vývojové tendence v charakteru a obsahu činnosti velitelů, politických orgánů a stranických organizací“ (str. 123). Přehledným uspořádáním metodických požadavků, které tvoří náplň obsahové analýzy, poskytuje přímo návod k jejímu použití v podmínkách armády.

Autor se nevyhýbá ani stále diskutované otázce o možnostech či dokonce vhodnosti matematicko-statistických metod ve společenskovo vědním poznání. Správně ukazuje, že statistika vždy byla a je spjata se společenskovo vědními vztahy, a proto má „...ideologický a politický dosah“ (str. 135).

Poslední kapitola „Teoreticko-praktické otázky vědeckého poznání v Československé lidové armádě“ je vyústěním všech výše řešených problémů do oblasti vlastní praktické činnosti. V ní je analyzován význam leninského stylu práce pro efektivnost vědeckého poznání, dále sociálně psychologické otázky vědeckého poznání a místo a úloha stranickopolitické práce při prohlubování účinnosti vědeckého poznání v Československé lidové armádě. Výrazně se projevují zkušenosti autora nejen v oblasti vědeckovýzkumné práce, ale i vojenské praxe.

V celé práci je bohatě využíváno teoretického a metodologického dědictví klasiků marxismu-leninismu, stranických dokumentů a nejnovější marxisticko-leninské literatury. Permanentní spojování řešených problémů s vojenskou praxí činí práci Adolfa Grätzera nanejvýš upotřebitelnou při řešení konkrétních úkolů, které vyplývají pro velitele a politické pracovníky z vojenské politiky KSČ a dokumentů vele- ní ČSLA a HPS ČSLA.

СОДЕРЖАНИЕ

Капитан Штефан Волнер, кандидат философских наук

Основные направления осуществления принципа социалистического интернационализма в процессе строительства и деятельности ЧНА после XVI съезда КПЧ	3
---	----------

Автор статьи обобщает некоторый опыт осуществления принципа социалистического интернационализма в жизни ЧНА, полученный в ходе выполнения решений XVI съезда КПЧ. Он также обобщает некоторый опыт по укреплению и дальнейшему развитию военного сотрудничества и боевой дружбы ЧНА с армиями государств-участников Варшавского Договора.

Полковник Богумил Гниздо, кандидат философских наук, доцент

Социалистический мораль и ядерная война	8
--	----------

В статье рассматриваются актуальные проблемы войны и мира. В первой части эти проблемы рассматриваются с точки зрения нравственных категорий, во второй — с точки зрения государственного права. Особое внимание уделяется обязательству Советского Союза не применить ядерное оружие первым.

Подполковник Ладислав Неезхлеба

ППР в ходе обеспечения и реализации задач боевой и мобилизационной готовности	14
--	-----------

Автор статьи рассматривает основные мероприятия ППР по обеспечению выполнения задач постоянной боевой готовности, при приведении войск в высшие степени боевой готовности и в ходе первого этапа боевого сколачивания. Он рассматривает вопросы на которые должны обратить внимание командиры, штабы и политический аппарат.

ВОЕННОЕ ИСКУССТВО

Полковник Зденек Кодеш, кандидат военных наук, доцент

О новых взглядах по наступательному бою	19
--	-----------

Автор статьи удачно обобщает мнения на изложение нового Боевого устава. Основное внимание уделяет наступлению на обороняющегося противника после выдвижения из глубины а также из непосредственного соприкосновения к форсированию водных преград. В связи с этим он приводит некоторые новые понятия.

Полковник Франтишек Подешва

Ведение боевых действий ОМГ после отрыва от главных сил	24
--	-----------

Автор рассматривает актуальные вопросы динамики боевых действий в современных операциях. Он исходит из положений Боевого устава и выводит заключения по возможным действиям ОМГ в оперативной глубине, делая основной упор на оперативные задачи, которые ОМГ способна выполнять.

Подполковник Франтишек Роушар

О применении вычислительных машин МОМИ в управлении объединениями 31

Автор используя полученный опыт из применения малых перевозных ЭВМ МОМИ, дает характеристику этих средств, приводит этапы их внедрения и использования, объясняет образование и использование информационного и программного обеспечения.

Полковник Франтишек Вепршек

О управлении народным хозяйством при введении военного положения в государстве. (1-я часть) 36

Автор рассматривает вопросы управления народным хозяйством после введения в государстве военного положения, уделяя особое внимание военной информационной системе и системе социально-экономических информаций.

Подполковник Иржи Мацура

Бомбометание из вертолета Ми-24 Д 41

Автор рассматривает оснащение вертолета Ми-24 Д для бомбометания, способы бомбометания с помощью счетчика, действия экипажа, типичные ошибки в ходе бомбометания а также правила безопасности.

Полковник Честмир Ирсак, кандидат военных наук, доцент

Увеличение точности и экономности артиллерийского огня 47

Автор оценивает проблемы являющиеся центром внимания развития РВиА. Основное внимание он обращает на использование полной подготовки данных для стрельбы и пристрелки целей, на использование снарядов с точной наводкой.

Полковник Иржи Стары

Вычислительная техника в системе снабжения танковым и автомобильным материалами 54

Автор знакомляет читателей с развивающейся автоматизированной обработкой данных в процессе снабжения. Он обращает внимание на сложность и обширность этой проблемы, именно на достижение повышенной эффективности и экономичности во всей системе снабжения в мирное и военное время.

Полковник Иржи Ржиг

Снабжение войск питьевой водой 57

Автор рассматривает вопросы ответственности по снабжению водой, принципы обеспечения, разведки водоисточников, добычи, улучшения качества и снабжения питьевой водой.

ИЗ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ АРМИЙ

Развитие боевых порядков общевойсковых соединений и частей 61

Психический фактор в современном бою 69

ИНФОРМАЦИИ

Тенденции развития полевой артиллерии НАТО 73

Статья содержит оценки этих тенденций иностранными военными специалистами с точки зрения усовершенствования артиллерийских систем на основе реорганизации сухопутных войск. Основное внимание уделяется увеличению дальности и точности стрельбы, повышению мобильности а также увеличению поражающих действий боеприпасов.

Генерал-майор Вилиям Полтикович

О подготовляемом к изданию новом Боевом уставе – 2-я часть 79

Автор статьи разбирает некоторые особенности ведения наступления с форсированием водной преграды, наступления ночью и действия дивизии как оперативной маневренной группы, а также объясняет основные нормативы передвижения маршем.

Научные основы познавательной деятельности КПЧ в армии 87

Статья является рецензией на научно-популярную работу Адольфа Гретзера. В отдельных разделах подчеркиваются новые факторы, анализируемые автором.